

vylučujúce leckde jejich teoretickosť a tým spíše názov teórie obecnej. Myslím, že každá hospodárska teória, pokiaľ je pozitívna, môže mať platnosť len omezenou, jsou-li práve dány predpoklady, z ktorých vychádza. Hospodárstvo bolo vždy živým a složitým organizmom, jehož vývoj nelze podříditi niekoľkoma logickým úsudkům. Dnes to platí tým více.

Dr. F. Stránecký (Praha).

Krabbeho teória štátovedecká.

Krabbe bol profesorom ústavného práva v Leidene. Roku 1908 vydal prednášku *De Idee der peusonlijheid in de Staatsleer*, roku 1919 vyšla jeho kniha *Die moderne Staatsidee*, r. 1930 *Kritische Darstellung der Staatslehre* a r. 1906 *Die Lehre der Rechtssouverenität*. Vo svojich knihách soznamuje nás Krabbe nielen s modernou štátovedou, ale na historickom podklade vysvetľuje a odôvodňuje jej niektoré princípy a postuláty a zaujíma k nim kritické postavenie. Bohužiaľ, ako člen malého národa, nedosiahol na svetovom fóre takého uznania ako by bol zaslúžil.

Krabbe naväzuje svojimi dielami jak na školu solidaristické, tak i na Kelsena. Podľa neho pojem štátu značí vo všeobecnosti rád, ktorý pozostáva z národa na určitom teritoriu. Tradícia považuje za charakteristikou štátu podriadenosť určitých osôb. Nad určitým národom vystupujú ľudia, ktorí rozkazujú, a ostatní sú voči nim povinní poslušnosťou. Moderná veda sa snaží vyvodiť pojem štátu z práva. Štátom je národ, pretože v ňom sa nachádza právny život. A jeden štát sa líši od druhých zvláštnou stupnicou miery hodnoty práva, ktorej sa použije pri oceňovaní záujmov. Pri každom novom prameni právnej ceny stretáme sa s iným právnym životom a teda aj i s iným štátom. Keď je v štáte len jediná národnosť, tak vlastný právny život je bohatší a originálnejší. Kultúrne štáty našej doby sa rozlišujú hlavne rôznosťou na národnosti založeného právneho života, ktorého pôvodným a hlavným prameňom je právne cítenie centralizované a organizované v určitých obciach alebo provinciách. Z neho pochádza všetka cena práva, aj tá, na ktorej sa zakladá složenie zákonodárnej moci pre určitú časť ľudstva na pevnom teritoriu, a tiež jestvovanie neorganizovaného právneho cítenia, ktoré so uplatňuje neodvisle na právne organizovanom. Spoločnosť, ktorá má záklád v takomto právnom cítení, predstavuje štát.

Funkcia štátna spočíva v určovaní právnej ceny verejných a súkromných záujmov, ale štát sa nikdy nesmie stať proste nejakou záujmovou spoločnosťou. Lebo práve tým sa vyznačuje moderná štátna myšlienka, že štátny kavalter národa možno nájsť výlučne len v jestvovaní samostatného prameňa právnej ceny, a nie v starosti o nejaké záujmy. Není tedy štát ničím iným než právna spoločnosť t. j. časťka ľudstva, pre ktoré existuje vlastné právo, vlastný, pôvodný právny prameň, teda časť ľudstva s vlastným, samostatným právnym životom.

Podľa Krabbeho opakujú sa v štátovede tri hlavné problémy.

1. Forma vlády, — akým spôsobom sa má uskutočniť právna idea.
2. Jak ďaleko siaha právna moc?
3. Jaký je základ št. moci?

Forma vlády bola a je rôzna. V novšej dobe však prevláda systém parlamentárny. Pri uskutočňovaní právnej idey nezáleží veľa na vonkajšej forme. Hlavné je, aby na prvom mieste zástupcovia národa, ale aj sám národ, mali silu povzniesť sa k objektivite, na ktorej má právo spočívať. Kde s rozšírením demokracie, postavajú sa v parlamente proti zá-

ujmom jednej triedy záujmy iné, musia sa všetci, zákonodárci, volíči aj vyvolení riadiť nie mocou, ktorú majú po ruke, ale ideou práva a spravodlivosti.

K druhej a tretej otázke dostaneme odpoveď, keď uvážime, že každá norma musí mať dve vlastnosti. Jej pôvod musí byť podmienený mocou stojacou mimo človeka, aby bola zaručená objektivita, ale zároveň jej obsah sa musí srovnávať s duševným životom človeka. Základom záväznosti je teda duševný život, právne cítenie individua. A právne cítenie je reakcia, ktorú v nás vyvoláva jednanie vlastné alebo niekoho iného. Toto právne cítenie je hlavným prameňom normy. A preto, aj na otázku, jak ďaleko smie siahaf právna moc, máme inú odpoveď než pro, keď vladár z Božej milosti alebo historický určený mohol uplatňovať svoju moc jak ďaleko chcel. — Dnes jediný kameň, na ktorom môže spočívať právny vývoj je len právne cítenie občianstva, a vláda, (či už kráľ alebo nie,) môže vykonávať svoj vliv len potiaľ, kým sa shoduje s týmto práv-
nym cítením.

Mnohí právnici tvrdia, že vnútorné právne cítenie človeka neza-
ručuje stabilitu pravnej normy. Tu je však chybou nie zmena právneho cítenia, ale to, že stabilita právna vôbec neexistuje. To, čo prv bolo právom, pozdejšie ním byť prestane, preto, že toho vyžadujú hospodárske, kultúrne i iné právo tvoriace pomery. Právne cítenie sa iba prispôsobuje právu a jeho zmenám.

Pravdou však je, že právne cítenie nie je u každého volíča jednaké. Aby bolo docielené jednoty, často musí byť záujem niektorých osôb obetovaný v prospech celku, a to vždy ten záujem, ktorý zastáva menej osôb. Sú-li osoby na zákonodárstve súčasťnené rovnocenné, stanoví maioritu počet osôb. Táto maiorita sa určuje voľbou občianstva. Tým ovšem právne cítenie jednotlivého individua sa obmedzuje na túto voľbu, kdežto právne normy zodpovedajú právnemu cíteniu členov zákonodarného sboru.

Z toho vidíme, že právna veda má veľký úkol, a to: stanoviť obsah a jestvovanie právneho cítenia, a pomôcť tým k tomu, aby štát dostal reálny a trvalý základ.

Sylva Šimová (Bratislava).

Z právy.

Kusý občianský zákoník? Dne 27. března 1937 podala vláda oběma sněmovnám Národního shromáždění osnovu občianského zákoníku. Kodifikace obecného práva soukromého není v životě státu událostí všední a tím větší je i zájem československých právníků o podobu osnovy, která se tu z období skoro dvacetileté odborné přípravy dostává do stadia zákonodárného procesu. Bohužel předložená osnova až příliš jasně ukazuje, že již do těchto příprav zasáhly vlivy činitelů, kterým patrně význam podobné kodifikace buďto byl vůbec neznám, nebo její osud a cena pro stát tak lhostejnou, že výhrůžkou nepřijetí celé osnovy přiměli vládu zkomolit odborně vypracovanou osnovu a předložit parlamentu občianský zákon — bez předpisů práva rodinného! Stručná poznámka, na kterou se omezujeme již za tisku tohoto čísla, nedovoluje věc blíže roze-